

מזת יקזת הכר ששה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

הגיליון מוקדש לטובת נשמתו הטהורה של רבן של ישראל מרן שר התורה רבנו חיים קניבסקי זצוק"ל

סיפור לשולחן שבת



רקודים בתוך פח האשפה

"כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להית לכם לאלקים והייתם קדשים"

ענין הקדשה הוא היחוד של האמונה עמו 'תברה' וזה על ידי ההתרוכמות מהחמור וההתבוננות בהשגחת ה' עלינו בפרטיות על כל צעד ושעל.

ונספר כאן מעשה מענין זה, משה דוידוביץ' הנו אדם שחי בקדוקי עניות, וכמו שלשוננו רגילה לומר 'אני לא מאחל דקדוקי עניות, אפילו למבקשי רעתי'. אבל כשמתבוננים מבינים שעם העני אפטר להשיג לב נשבר קרוב ותלותי בה' 'תברה בקצור אני מסתדר עם כל העני, לעמת זאת החברותא שלי אהרן ברמן, הגם שאצלו אין הפרנסה מצויה ברוח גדול, ברם הוא מסתדר יותר טוב ממני, יש לו דירה משלו ויש לו עבודה טובה, אך אני דר בדירה שכורה ומשכרתי עלובה'.

ערב אחד אהרן מתקשר אלי אני צריך אותך דחוף בארבע עינים, צליל של דאגה ומסך בין המלים והמשפטים, באותו ערב התישבנו שנינו במרפסת ביתי הקטן והשכור, 'תקשיב טוב' פתח אהרן, 'יש לי מצוקה קטנה, אני חייב הלואה דחופה של חמש אלף דולר', 'אהרן אתה צוחק עלי? בקשי יש לי חמשים שקל, ואתה מבקש ממני חמש אלף דולר', 'לא משה, לא בקשתני ממך הלואה, אני רק רוצה



לקח מהפרשה



להאיר את אור התורה בתוך הבית

ממרחקים.

וכן כל אחד ואחד צריך להוציא מהלמוד חסד, כמו שאמרו חז"ל במדרש, שאברהם אבינו הקריא את ה' בפי באי עולם, כאשר נתן להם אכל ואמר להם שיברכו לבורא עולם. אברהם אבינו - עמוד החסד, גלה לכל את החסד הגדול שה' עושה עמנו בכל עת ובכל שעה.

וכן אנו צריכים לדבר מכל החסד שה' עושה עמנו, ולהדבק בדרכי הקל ולעסוק בחסד. להתבונן תמיד איך אנו יכולים לחטוף בעולם הזה, עוד למוד תורה עוד קרבת ה', עוד תפלות ובקשות מעומקא דלבא, ועוד מדות טובות ועשית חסד.

בגמרא בערובין (נג) מובא שבני יהודה שהקפידו על לשונם ועשו סימנים לתורתם, נתקיימה תורתם בידם. בני יהודה דבקו בדרכי דוד מלכנו שגלי מסכתא, שהוציא מתורתו מדות טובות. וכמוכא בגמרא בברכות ג: שדוד היה עוסק בתורה ואחר כך עסק בשירות ותשבחות. והינו שדוד ראה את חסדי ה' בלמוה, ואחר כך עסק בחסד ודאג לפרנסת כלל ישראל, היות שתורתו של דוד מלכנו, היה תורה של חסד. וכן בני יהודה עשו סימנים לתורתם, והינו שלקחו מהלמוד מדות טובות לעצמם.



בפרשת השבוע נאמר על מיתת שני בני אהרן "בקרבי אקדש". הצדיקים מקדשים את שם ה' ומגלים לכאי עולם דעת ה'. היות שהתורה אינה חכמה בלבד כשאר החכמות חלילה, התורה זה דרך לקרבת ה', והצדיקים מלמדים אותנו את עומק התורה, כמו שנאמר "מים עמקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה" (משלים), והעבודה שלנו לבקש דעת ה' מהצדיקים והתלמידי חכמים.

וכמו שנאמר אצל אהרן הכהן: "בהעלותך את הנרות, בלשון של עליה. היות שהצדיקים הם הנה המערבי - האור שמאיר לנו את התורה, וכאשר אדם דבק בהם הוא מתעלה.



השבוע נסתלק מעמנו מרן שר התורה רשכבה"ג הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי זצוק"ל, שכל תורתו היתה תורת חסד, הוא הקריץ את המאור שבתורה לכל העולם בלו, והוא קדש שם שמים על ידי שכלם ראומה זה צדיק שעוסק בתורה לשמה.

וגם בהליתו היה קדוש ה' עצום, כאשר ראו הכל כמה אנו מעריכים תלמיד חכם, כמה אנו חפצים להדבק בדרכיהם ולהתקרב לבורא על ידי כה. וכן בעת הלוייה התגלה ה'תורת חסד', כאשר יהודים רבים דבקו בדרכי אבותינו הקדושים, ועסקו בחסד לחלק מים ומזון למאות אלפי איש שהגיעו

ובכדי לזכות לכהן עלינו לראות את כל הטוב שיש לנו, להיות עם עין טובה. וכמו שדרשו חז"ל על הפסוק "והביטו אחרי משה עד באו האהלה". שיש שדרשו לגנאי ויש שדרשו לטובה, יכול להיות שני אנשים שנמצאים באותו מקום, אחד יראה את הטוב ואחד יראה ההפך, וזה תלוי באדם עצמו כאשר אדם מחפש להיות נרנן הוא יראה בכלל הסרונות. וכמו שיש הוא יהיה מלא בטרוניה גם כלפי הקב"ה, אלא שהיות שאי אפשר להאשים את ה', הוא מאשים את רבו ואת אשתו וסביבתו.

מאיך אדם שיש לו עין טובה הוא רואה את כל הטוב שה' עושה עמו והוא מעריך את בני ביתו, ולפיכך מרם שאנו עושים קדוש בשבת, שבו אנו מעידים על בריאת העולם ועל כל הטוב שעשה ה' בבריאתו בכלל ועמנו בפרט, אנו פותחים באמירת 'אשת חיל' שבו אנו מודים לבני ביתנו, על כל הטוב שטרחו ועמלו במיוחד עבורנו.

וזה למוד עצום עבורנו, שכל אחד ואחד מאתנו מקפד בהמון חסדים, ואדם בוחר אם לראות טוב, או להבליט את הקשי, האם להוציא מהתורה סם חיים של מדות טובות או להתמלא בגאווה מהלמוד.

נמצינו למדים שמטל עלינו להעריך ביותה את כל הטוב שיש לנו, מתוך התבוננות שכל הטבע, הנו נסים ונפלאות עצומים, ולדגמא חסד הגשם הנו חסד נפלא ועצום, ילדים זה חסד נפלא, שאין לנו שום השגה איך נוצר ילד וזה לא פשוט כלל.

וכאשר נתבונן שהכל בהשגחה ובחסד עליון נוכח לעוד טובות מרבות, כי עקר רצון ה' שנתקרב אליו

על ידי התורה והתפילה, ונעריך את כל הטוב שהוא נותן לנו, וכאשר חסד לנו דבר הנצרך לנו, נתבונן שרצון ה' שנבקש ממנו ונעריך את כל הטוב, ומתוך כך נתקרב אליו, ואף כאשר נקבל את אותו דבר המתבקש, נדע שזה מאת הבורא, שנותר לנו ברב טובו וחסדו ואהבתו אלינו.

וזה עקר האמונה והבטחון בבורא, לחיות את ה' בכל רגע, וגם כאשר לא הולך לאדם - עליו להשפיל, שההרחקה והקשי שהוא מרגיש, אינה הרחקה חס ושלום, אלא בכדי לקרבנו לבורא, ולדעת שאנו לא מנהלים את העולם, אלא ה' מנהל את האדם, ורצונו שאנו כבניו אוהביו נודה לו ונדבר עליו ועמו בכל עת ועת, על כל מה שסביבנו ועל כל מעשינו.

ולדגמא כאשר נעסק בתורה נקשר הכל לה', ונודה לשמו יתברך, וכן כאשר נעסק באכילה, נתבונן שה' מאכיל אותנו וזו את גופנו בחכמה נפלאה. ובכל זמן ועת, מוטל עלינו להעמיק בכל הטובות שיש לנו ולבא להברת הטוב לפני הבורא, על השפע של הטובות והחסדים, ואף תפלותינו ובקשותינו לא יבואו מתוך תביעה כלפי שמיא חלילה, אלא מתוך הרגשה שלא מגיע לנו מאומה.

ה' יזכנו לעסק כל ימינו בתורת חסד ולהדבק בדרכי הצדיקים אמן.

וכמו באגמרא בערובין (ד) על רבי פרידא שלמד לתלמידו בסבלנות רבה ארבע מאות פעמים, ובשכר זה שאלו אותו בשמים במה הוא חפץ האם באריכות ימים או בעולם הבא לכל בני דורו, ובטוב לבו אמר שיהיה עולם הבא לכל בני דורו ולכן נתנו לו את שניהם.

אגמרא זו הנה למוד עצום עבורנו, שתכלית התורה הקדושה זה לקנות מדות טובות, להיות עם סבלנות עם אריכות אפים, עם עין טובה, וכמו באגמרא (סכה מט) שתורה לשמה על מנת ללמודה זו היא תורת חסד, שפאשר אדם מוציא את עומק המדות הטובות וקרבת ה' מלמודו, תורתו תורת חסד.

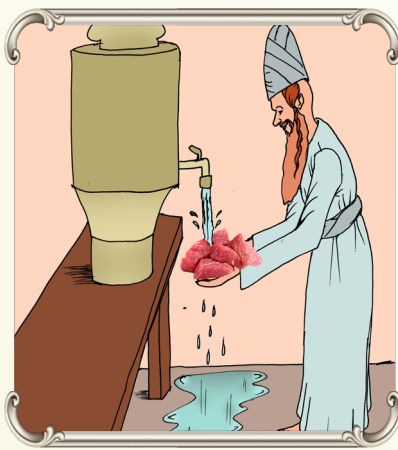
ועקר החסד זה עם בני הבית, להוציא מהלמוד כיצד לנהוג עם בני ביתנו, בשלוח ובשמחה, בסבלנות וכמאור פנים, שההליכות בבית שלנו יהיו הליכות של חסד, להעריך את בני ביתנו ואת כל הטוב שהם עושים עבורנו. כמו שאמרו חז"ל "כל הכופר בטובתו של חברו כאלו כופר בטובתו של מקום, שבכדי לדעת אם אדם מעריך את כל הטוב שה' נותן לו, עליו לבדוק אם הוא מעריך את הטוב שיש לו בתוך ביתו.

בכל ערב כאשר אנו שבים לביתנו, עלינו לקחת את הלמוד הביתה, ללמוד לבני ביתנו את מה שלמדנו באותו יום בכלל - את המדות הטובות וקרבת ה' שיש לנו מהלמוד, לשבת עם בני ביתנו ולדבר מהעולם הבא, להתבונן היאך אנו יכולים לעשות את רצון ה' בעולם הזה שדומה לפרוודיה, ולבא מתקנים לעולם הבא.

וכמו שנאמר אצל אברהם אבינו "ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בני שרה", שפאשר שרה הניקה את כל בני השרים, היא למדה אותם את מה שלמדה מאברהם - את חסד החלב שה' נותן, ועל ידי כך קדשה שם שמים בפני הנשים, שבאו למשתה שערך אברהם ביום הגמל את יצחק.

וכן הגאון רבי חיים קניבסקי נתן דעת של תורה לאשתו הצדקנית, והיא הקרינה זאת לכל הנשים שבאו לביתם, שר' חיים שמר על עיניו בקדשה ובטהרה עצומה ולא קבל נשים, אלא אשתו היתה מחוקת ומרוקמת אותם ואי תורתם היתה תורת חסד, וכמו שמצינו אצל אברהם אבינו שאברהם מגיד את האנשים ושרה מגירת את הנשים.

וזה שנאמר בסוף פרשת כי תשא, שמשה רבנו שם על פניו מסוה כאשר סים ללמד את כלל ישראל, היות שהיו אנשים בתוך כלל ישראל שלא העריכו כראוי את משה רבנו, ולא העריכו את האור שעל פניו, ומיד אחר כך נאמר, שמשה כנס את כלל ישראל והודיע להם את מתנת השבת, שמהותה עומק חסדי ה' שעמנו, היות שהשבת והצדיקים דומים זה לזה, שהטוב שבהם גנוז, ועל ידי שאנו מעמיקים ומתבוננים בדרכי הצדיקים, וכן אנו מעמיקים בעמק ההודאה שבשבת, ועל ידי כך אנו דבקים בבורא באהבה, וזה המתן שכר של השבת, שמשה הודיע לישראל.



כאשר אדם מתבונן בכל החסדים שיש לו בגופו, זה חביב מאד לפני הבורא...

טובות וחסדים, ולבא לאהבת ה' מתוך הכרת הטוב והכנעה גדולה.

ומתוך כך להמשיך לומר: 'אבא שלי אני רוצה עוד יותר להודות לך ולהכיר לך טובה, ועל כן אבקשך שאזכה אף לדבר פלוני, בכדי שאודה לך ואכיר אותך על ידו'.

בא לתרם אינו יקוק למאומה, והוא מתקבל בזרועות פתוחות...

כן כאשר אנו באים לפני הבורא עלינו לומר: 'רבונו של עולם יש לי הרבה דברים טובים לומר לך! אתה נותן לי בריאות, משפחה, חברים, פרנסה, וכן הלאה לפרט שפע של

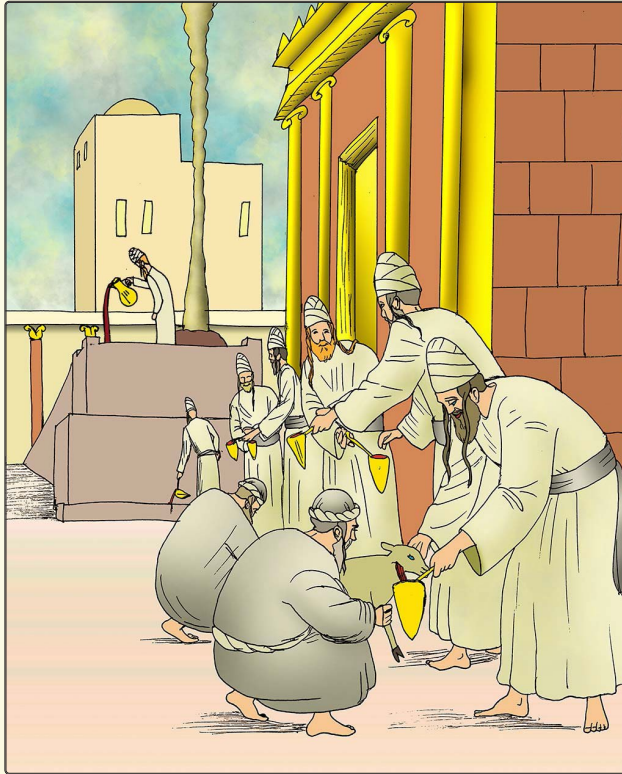
כל תפלה נמדדת לפני הבורא, אולם הודאה תמיד מתקבלת, ומלכותא דרקייעא כעין מלכותא דארעא.

וכשם שכאשר אדם בא לבקש כסף מארגון או מוסד כל שהוא, עליו להביא עמו מסמכים שונים, ובדקים את זכאותו, אולם כאשר אדם

פנינים מצויידיים

העגל שניעשה אף הוא בעגל, לפי שעקר חטא העגל על שבזז את עבודת הקרבנות בבשר ודם, ורצו לעובדו עם זהב שזו עבודה מכבדת, ואין רצונו של מקום שנבוא עם כבוד, אלא עם ענוה והכנעה, מתוך הכרת הטוב על הבשר ודם שבגופנו, ועם זה ראוי לנו להפנס לפני ה'.

לפי דברינו מבאר, מדוע התורה מאריכה כל כך בפרשת הקרבנות, פרט אחרי פרט, הכבד, הכליות, הדם ועוד, בכדי שנתבונן בכל האיברים שבגופנו ונודה עליהם בפרטיות, שאנו בריאים ויכולים לאכול, והמוח שלנו לא פגום והכליות עובדות ומסננות את



לכל אחד ואחד יש קשיים בחיים בכדי להביאו לענוה וקרבת ה', ומאידך יש לאדם את כל חסדי ה' שעמו - הבריאות המשפחה ועוד, ואדם צריך לחיות בכל עת את כל הטוב שיש לו, ולהיות עם צהלתו בפניו. ומאידך ישתמש עם הקשיים בכדי לפשפש במעשיו, ולקנות ענוה והכנעה לפני הבורא.

זה ענין שתי סוגי הדמים שהיו מזים על המזבח מעל חוט הסקרא ומתחת חוט הסקרא. למעלה מסמל לזמנים הטובים, שהכל הולך לאדם, והוא למעלה, ואלו הדמים שלמטה מחוט הסקרא מסמל לקשיים שאדם מרגיש שהוא למטה ועל הכל אנו ממליכים את ה'.

הדם, ועוד ועוד נסים ונפלאות.

זה שאמר דוד המלך: "האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה", כי אין חפץ לפני ה' בשחיטת בהמות גרידא, כאשר אין בהם מחשבה של הודאה, ורק כאשר אדם מתבונן בכל החסדים שיש לו בגופו, זה חביב מאוד לפני הבורא. כמו שנאמר להבדיל בין הקדש ובין החול, שאצל כלל ישראל עבודות הקרבנות נעשות בקדשה ובטהרה ועם הכרת הטוב לבורא.

זה ענין התנופה, שמודים ומזכירים על אבר ואבר ועל הנשימות שנכנסות ויוצאות בגופנו, וכענין שאדם מקבל מתנה שהוא מרים את המתנה בהערכה מרבה לכל פונו, שכלם יראו את המתנה. וכן בימינו אנו, כאשר אנו אוכלים, מוטל עלינו להתבונן בחסד האיברים שפועלים את פעלתם בגופנו, ועי"כ גופנו מתקיים כראוי ומתוך כך לשמוח ולרקוד. וכמו שנאמר: "וירנו ויפלו על פניהם".

וכמו שאמרנו חז"ל "באלקים אהליל דבר", בזמנים של דין, וכן "בה' אהליל דבר" בזמנים של חסד שנוזר תמיד את כל החסד שמקיף אותנו.

ולפיכך תפלין של ראש מקיף את כל הראש, בכדי שנוזר את חסד הגידים והעורקים שמחברים בתוך גופנו ולא נפרד או נחתך אחד מהגידים והעורקים, שעל ידי כן אדם לא יכול להתקיים חלילה.

וכן בזמן שאדם מביא קרבן, ואומר לו מגיע לי כלום, ואין לי כלום משלי וכל אברי של הבורא ברוך הוא - זה חביב מאוד לפני ה', ועל ידי כן מתכפרים החטאים, וזה שפרשתנו פותחת שאהרן הביא עגל לחטאת. להודיע שפפר הבורא על חטא

וזארטים לשולחן שבת

"וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים"

האדם צריך לשמוח בחלקו, ולראות את הטוב שהקב"ה נותן לו, ולא להסתפל על מה שקרה לו רע, וכישם שנאמר באהרן "אלעזר ואיתמר בניו הנותרים", ששמח במה שנשארו לו.



איתא בתנחומא (יב), וברמב"ן (בפרושו

עה"ת) ב"ת באור, שהטעם במה שאסרה התורה בהמות וחיות מסימות, זה מצד טבעם הרע, וזה הבאור במה שתפס הקב"ה כל בעל חי טמא והראה למשה את הרע שבו, וזה תורה שלמה בעבודת ה'.

ועתה נבאר בטעם הסימנים שנתנה התורה א. מפרסת פרסה - מסמלת על הענוה, מפיון שדרך הגאותנים להבליט את הליכתם וכדאיתא בגמרא בשבת (סב:), וכן דוד מלכנו

עליו השלום התפלל "אל תבואני רגל גאווה" (תהלים לו) ועל כן הפרסה השסועה רומזת לשבירת הגאווה.

ב. מעלת גרה - רומזת גם להסתפקות במועט, וגם לתורה ותפלה - שעל האדם לישן תמיד, וכשאדם יתבונן באכילתו שתהא בקדשה ובטהרה, אזי אינו נופל לטבע הרע של החי, אלא אדרבה נפשו מתעלה ומתעדנת במדות טובות ונעלות, וביכלתו להדבק ביוצרו פראוי.

המשך הסיפור מעמוד א'

שתחתם לי ערבות על השטר הזה של בעל הגמ"ח, חתמתי לו בלי לחשב ולברר הרבה, סמכתי על אהרן שהוא אדם אמין.

בקר אחי אחרי חצי שנה, ללא הודעה מקדמת אהרן נעלם מן הכולל, רק אחרי שלושה ימים נודע לי שהוא עבר לגור בעירה דרומית בשכירות. 'מענין' הרהרתי בלבי, 'הוא לא הודיע לי דבר וגם הפלאפון שלו מנתק תמיד, יומים אחר כך פתחתי את תבת הדואה ושם המתינה לי מעטפה תמימה, כששלפתי את הדף מתוכה חשכו עיני, מר משה דוידוביץ הנד ערב קבלן של אהרן ברמון, הלוא מתחמק מלישלם את חובו, והנד מתבקש לסור לבית הדין על מנת לשלם את החוב.

נשימתי כבדה עלי, דקדוקי עניוה, 'מהיכן אני משיג את הכסף הזה?', חשתי מית ענק צורבת את לבי, נתתי אמון מלא בחברי, ועתה הוא בגד בי. נסיתי למצוא כף זכות על ברמון אך לשוא, בסופו של דבר נסעתי דרומה, ואחרי כמה שעות של בלוש הצלחתי לאתר אותו יוצא מאחד הבנינים, פניו קפא, ואני שאלתי אותו 'אהרל'ה מה עם הכסף?' 'שלם את החוב!' מ'משה אין לי כסף, כמה מעסקי קרסו, הבנק עקל את כל אשר לי ואני נותרתי ערום וחסר כל', חזרתי הביתה שבר כלי הבנתי שמטל עלי תשלום החוב, התרוצצתי שלושה ימים ושלושה לילות, ואספתי שש אגף דולר עבור השכירות, ועבור חובו של אהרל'ה.

אחרי חדשים של התרוצצויות בגמחי"ם, התגלתה אצל בני בן השלש, בעיה חמורה שהצריכה ניתוח רפואי פרטי, בעלות ששת אלפים וחמש מאות דולה, שוב נכנסתי למסע

של הלוואות נוספות, ובערב ראש השנה הייתי עם הסכום המלא ביד, וכבר קבעתי תאריך לנתוח בשבוע שאחרי סכות, הטמנתי את השטרות הירוקים בתוך מגבת קטנה, והנחתי אותה על מדף גבוה בחדר הכביסה, הודעתי לבני ביתי שהכסף המיועד לנתוח מנח שם בכדי שתפקח עליו בשבע עינים.

עוד באותו ערב ראש השנה אני מקבל מלפון מאחותי בבקשה שאלוה לחברתה סכום של ששת אלפים דולר עד ערב סכות, המחשבות התרוצצו בתוכי, ואחר כך השבתי לה 'אין לי כח לעמוד בנסיון הזה, אני חיב את הכסף הזה, כבר נפלתי בפח פעם אחת, הניחי לי'. ובזה סימתי את השיחה. בימי ראש השנה חל מפנה בתוכי לבי, נקיפות מצפון החלו לנקר בתוכי, ובמוצאי ראש השנה לא יכלתי להשאיר אדיש, התקשרתי לאחותי ואמרתי לה שאני מסכים להלוות ובשמחה, קבענו שהלווה יבוא למחרת בבקר, למחרת בבקר באתי להכין את ההלוואה, אלא שהמדה היה רק.

קפאתי על מקומי וזעקתי 'היכן המעטפה?' לפתע נזכרו בני ביתי שהילדים נקו שם בערב החג, וזרקו את הקפסא עם המגבת לצפרדע השכונתית, תוך שניות ספורות, כבר הייתי בתוך הצפרדע שעדין לא התפנתה, ואני מתבוסס בתוך כל הלכלוך, מחפש אחרי המגבת הידועה. לאחר חצי שעה של חפוש, הרמתי את ידי לשמים ואמרתי, 'רבנו של עולם אני יודע שהכל לטובה, אתה רוצה ללמד אותי שפלות והכנעה, שאני ישען רק עליה עזר לי להשאיר איתן ורגוע מתוך

אמונה מחלטת בה שאני יתרום על ידי הנסיון הזה, ולא חלילה ההפך.

הרגשתי שרוח חדשה נכנסת בתוכי, והמשכתי לחפש... בינתיים עשרות זוגות עינים ננעצו בי בתדהמה, אבל אני הייתי עם רוח של שמחה, מתוך מחשבה על לבי הטוב, שרוצה לתת הלוואה ליהודים שאיני מכיר לכבוד החגים, אחרי שעה של חפוש נמצאה החבילה ברוך השם! ואני התחלתי לרקד מרב שמחה והתרגשות. מובן מאלי שאלמלא הייתי מסכים להלוואה, החבילה הייתה מובלת עוד באותו בקר אל הבלתי נודע.

ההלוואה נעשתה כמסכם, וכבר אחרי כשבועיים - בערב סכות, הכסף שב לידי, שעתיים לפני החג נצב על פתח סכתי מידענו אהרלה ברמון, כשבדידו חמש אגף דולה, מ'משה תסלח לי אתה יודע שהסתבכתי, אבל אתה הראשון שמקבל ממני חזרה'.

הספור לא נגמר בה, אחרי סכות, שעתיים לפני הנתוח בצעו בבני צלומים אחרונים, שהוכיחו בסופם שבני בריא לחלוטין, ואינו זקוק לנתוח, המנתח הישר לא בקש אגורה, ואני שבתי לביתי מלא ברגשות של אהבה והודאה לה' יתברך, ועם כף מלאה וגדושה של אהבת ישראל, מתוך ידיעה שכשנזנתיים לאילת לעולם לא מפסידים, וכן שלפעמים הקב"ה מנסה אותנו בנסיונות קשים כדי לרומם אותנו, ועבודתנו להתעלות על החמה, ולהשאיר חזקים באמונה מתוך ידיעה שהוא יתברך צועד עמנו בכל צעד ושעל, והוא פועל עמנו את הכל למען טובתנו הנצחית.

